

Rakenteellinen sosiaalityö ja sosiaalisen raportoinnin malli Pohjois-Savossa

Rakenteellisen sosiaalityön alueellisen työryhmän esitys

Asiakirjan alussa tutustutaan rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin käsitteisiin sekä alueellisen työryhmän toiminnan taustoihin. Varsinainen esitys sosiaalisen raportoinnin mallista Pohjois-Savon hyvinvointialueella alkaa sivulta 3. Yhteenvedon esitetyistä kehittämistoimista löydät sivulta 6.

Sisällys

Rakenteellinen sosiaalityö ja sosiaalisen raportoinnin malli Pohjois-Savossa	1
Johdanto.....	2
Rakenteellinen sosiaalityö.....	2
Alueellinen työryhmä.....	3
Sosiaalinen raportointi	3
Työryhmän esitys.....	3
Sosiaalisen raportoinnin työkalut	4
Sosiaalisen raportoinnin rakenteet ja prosessit	4
Työntekijöiden informointi ja kouluttaminen	5
Resurssit	6
Yhteenvedo kehittämistoimista	6
Työryhmän toimintaan osallistuneet.....	7
Lähteet	7
Liiteluettelo	7
LIITE 1. HENKILÖSTÖKYSELYN TULOKSET.	9
LIITE 2. SOSIAALISEN RAPORTOINNIN LOMAKKEEN TIETOSISÄLLÖT.	12
LIITE 3. RAKENTEELLISEN SOSIAALITYÖN JA HYTE-TYÖN VUOSIKELLOT.	13
LIITE 4. SOSIAALISEN RAPORTOINNIN PROSESSI	15
LIITE 5. TYÖNTEKIJÖIDEN INFORMOINTIKIRJE.....	16
LIITE 6. ESIHENKILÖIDEN INFORMOINTIKIRJE.....	18
LIITE 7. HENKILÖSTÖINFON DIAT.	20

Johdanto

Pohjois-Savon Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmassa tavoitteena on ollut vastata pitkällä tähtäimellä ennaltaehkäisevästi ja aikaisessa vaiheessa Pohjois-Savon asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä uhkaaviin kriittisiin tekijöihin. Kehittämistyössä keskeisiä ovat olleet asukkaiden, palvelujen kehittämisen ja kustannusten hillitsemisen näkökulmat. Lähtökohtana ja tavoitteena on, että asiakkaat saavat tarvitsemansa laadukkaat ja vaikuttavat palvelut oikea-aikaisesti. Siksi kehittämistyössä tarvitaan tietoa mm. asukkaiden tarpeista ja palveluiden toimivuudesta.

Rakenteellinen sosiaalityö

Tietoa erityisesti sosiaalipalveluita käyttävien ihmisten hyvinvoinnista ja sosiaalisista ongelmista voidaan tuottaa rakenteellisella sosiaalityöllä. Velvoite rakenteellisen sosiaalityön tekemiseen on kirjattu sosiaalihuoltolakiin (30.12.2014/1301, 7 §). Sosiaalihuoltolain mukaan rakenteelliseen sosiaalityöhön kuuluu

1. sosiaalihuollon asiakastyöhön perustuvan tiedon tuottaminen asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä tarpeisiin vastaavien sosiaalipalvelujen ja muun sosiaalihuollon vaikutuksista;
2. tavoitteelliset toimet ja toimenpide-ehdotukset sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä hyvinvointialueen asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi; (8.7.2022/589)
3. sosiaalihuollon asiantuntemuksen tuominen osaksi hyvinvointialueen muiden toimialojen ja kunnan suunnittelua sekä yhteistyö yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa paikallista sosiaalityötä sekä muuta palvelu- ja tukivalikoimaa kehittäen. (8.7.2022/589)

Vaikka lain voimaan tulosta on lähes kahdeksan vuotta, rakenteellisen sosiaalityön tiedontuotannon käytännöt tai menetelmät ovat edelleen hajanaisia, tiedon hyödyntämisen tavat vaihtelevat alueittain ja tieto välittyy usein päättäjille puutteellisesti (Liukko, Muurinen ja Karjalainen 2022).

Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnista puhuttaessa on tärkeää huomata, että kyse on eri asiasta kuin sosiaalihuoltolain 48 § mukaisessa henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudessa (30.12.2014/1301, 48 §). 48 § velvoittaa sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajina toimivat henkilöt toteuttamaan asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut laadukkaasti ja viipymättä ilmoittamaan, jos hän huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa.

Rakenteellista sosiaalityötä kehitetään valtakunnallisesti osana sosiaalihuollon kehittämissuunnitelmaa. Kehittämistyön tavoitteena on muodostaa yhteistä ymmärrystä siitä, mitä rakenteellisella sosiaalityöllä tarkoitetaan ja miten sitä tehdään, mikä lisää rakenteellisen sosiaalityön tekemisen edellytyksiä. Samalla rakenteellisen sosiaalityön tuottama tieto halutaan viedä hyvinvointialueilla osaksi tiedolla johtamisen rakenteita ja käytäntöjä.

Alueellinen työryhmä

Pohjois-Savossa rakenteellista sosiaalityötä on kehitetty osana Tulevaisuuden sote-keskus -hanketta. Hankkeessa on koottu sosiaalialan ammattilaisista koostuva alueellinen työryhmä. Hyvinvointialueen väliaikainen valmisteluelin hyväksyi joulukuussa 2021 työryhmän toiminnalle asetetut tavoitteet. Tavoitteena on ollut

- laajentaa yhtenäisen sosiaalisen raportoinnin lomakkeen käyttöönottoa hyvinvointialueella,
- pohtia sekä luoda mallinnuksia rakenteista rakenteellisen sosiaalityön tekemiselle,
- pohtia sosiaalisista raportoinneista koostuvan tiedon kokoamisen ja hyödyntämisen sekä rakenteellisen sosiaalityön ja hyte-työn yhteensovittamisen tapoja (sosiaalisten raporttien liittäminen osaksi hyvinvointikertomuksia) ja
- kartoittaa työntekijöiden koulutuksen ja informoinnin tarpeita.

Sosiaalinen raportointi

Sosiaalinen raportointi on yksi rakenteellisen sosiaalityön keskeisimmistä menetelmistä. Sosiaalisessa raportointiin kuuluu tiedon keruu ja muokkaus sekä tiedon raportointi. Tieto voi olla tilastollista ja indikaattoreihin perustuvaa, asiakastyöhön perustuvaa laadullista tietoa tai yhdistää molempia. Tietoa voivat tuottaa palveluja käyttävät asiakkaat, viranomaiset, ammatilliset toimijat, järjestöt ja asukkaat. Sosiaalisen raportoinnin avulla voidaan osoittaa sosiaalisia epäkohtia ja kehittää sosiaali- ja hyvinvointipalveluja. (STM julkaisuaika tuntematon.)

Sosiaalista raportointia varten on olemassa useita työkaluja ja menetelmiä. Yksi laajimmin viime vuosina eri alueilla kehitetyistä työkaluista on sosiaalisen raportoinnin lomake. Pohjois-Savon rakenteellisen sosiaalityön työryhmän konkreettisena tavoitteena onkin ollut kuvata sosiaalisen raportoinnin malli, jonka voisi ottaa käyttöön Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Käytännön kokemuksia kehittämistuen tueksi on saatu Varkauden sosiaalisen raportoinnin lomakkeen pilotista, muiden alueiden sosiaalisen raportoinnin kehittämishankkeista sekä rakenteellisen sosiaalityön kehittäjien alueellisista ja valtakunnallisista verkostoista.

Työryhmän esitys

Rakenteellisen sosiaalityön työryhmä esittää, että hyvinvointialueelle luodaan selkeät rakenteellisen sosiaalityön rakenteet ja prosessit, otetaan käyttöön yhtenäiset menetelmät sekä vahvistetaan tehtävän edellyttämä henkilöresurssi. Hyvinvointialueen tulee kehittää

systemaattisesti rakenteellisen sosiaalityön osaamista ja käytäntöjä sekä hyödyntää rakenteellisen sosiaalityön tuottamaa tietoa kiinteänä osana hyvinvointialueen tietorakenteita ja tiedolla johtamista.

Rakenteellisen sosiaalityön työryhmä esittää, että sosiaalinen raportointi otetaan systemaattisesti käyttöön hyvinvointialueella ja että hyvinvointialueelle nimetään rakenteellisen sosiaalityön työryhmä, jonka tehtävänä on

- käsitellä rakenteellisen sosiaalityön tietoa,
- tehdä siitä hyvinvointialueen laajuinen kooste
- nostaa tietoa näkyväksi yhteiskunnalliseen keskusteluun; pohtia ja ottaa käyttöön menetelmiä tiedon näkyväksi tekemiseksi (median hyödyntäminen, esitykset, tapahtumat jne.),
- kuvata, miten rakenteellisen sosiaalityön lakisäätteistä tehtävää hoidetaan sekä
- toimia esihenkilöiden ja johdon tukena.

Työryhmän kokoonpanossa huomioidaan työntekijöiden, sosiaalityön palvelutehtävien ja alueiden tasapainoinen edustus. Rakenteellisen sosiaalityön sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön kytkeytyminen toisiinsa tulee varmistaa kutsumalla hyvinvointialueen hyvinvointikoordinaattori sekä kuntia edustava hyvinvointikoordinaattori työryhmän asiantuntijajäseneksi. Työryhmällä on oikeus antaa lausuntoja toimialtaan. Työryhmän toiminnasta vastaa hyvinvointialueen sosiaalijohtaja.

Sosiaalisen raportoinnin työkalut

Rakenteellisen sosiaalityön työryhmä esittää, että hyvinvointialueella otetaan käyttöön yhtenäinen sosiaalisen raportoinnin lomake. Lomakkeen on löydettävä helposti, ilmoitukset tulee saada ohjattua käsittelyyn suoraan halutuille henkilöille, järjestelmään täytyy voida kirjata asian etenemisen ja siitä tulee saada tuotettua monipuolisia raportteja ja tilastoja. Varkauden pilotissa sosiaalisen raportoinnin lomake on integroitu Wpro/Haipro-järjestelmään ja kokemukset ovat olleet myönteisiä (ks. henkilöstökyselyn tulokset, LIITE 1).

Sosiaalisen raportoinnin lomakkeen tietosisältöjä ehdotetaan liitteen 2 mukaisesti. Esitys tietosisällöistä perustuu Varkauden ja Kuopion sosiaalisen raportoinnin lomakkeista saatuihin kokemuksiin ja työryhmän asiantuntija-arvioon keskeisistä tietotarpeista.

Sosiaalisen raportoinnin rakenteet ja prosessit

Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan rakenteellisen sosiaalityön koordinoitavastuu on sosiaalijohtajalla. Sosiaalisen raportoinnin rakenteiden tulee tukea yhdessä tekemistä sen sijaan, että toimitaan silloissa tai kunkin omassa sosiaalityön lokerossa. Rakenteellisen sosiaalityön tieto ei saa jäädä myöskään soten sisäiseksi keskusteluksi, vaan

yhteistyötä tulee kehittää kuntien kanssa sekä verkostoissa muun muassa Kelan, TE-palveluiden ja psykiatrian palveluiden kanssa. Prosessin täytyy olla sujuva eikä se saa kuormittaa liikaa yksittäisiä henkilöitä.

Työryhmä ehdottaa toimintatapaa, jossa

1. lomakkeet menevät aina yksikkötiedon perusteella tiedoksi raportoijan esihenkilölle ja sosiaalijohtajalle.
2. Esihenkilöistä ”seuraava taso” käsittelee saapuneet ilmoitukset säännöllisesti ja päättää, miten niitä viedään parhaiten eteenpäin. Osa ilmiöistä on yksikön sisällä ratkaistavia asioita, osa esimerkiksi alueen poikkihallinnollisissa työryhmissä tai valtakunnallisissa työryhmissä käsiteltäviä tai esimerkiksi lakimuutosta edellyttäviä, ministeriöön vietäviä asioita. Henkilö, jonka vastuulla on viedä asiaa eteenpäin, huolehtii asian etenemisen kirjaamisesta raportointijärjestelmään ja raportoijan tiedottamista siitä, kuinka asia etenee.
3. Hyvinvointialueelle nimettävä rakenteellisen sosiaalityön työryhmä käsittelee saapuneet raportit puolivuositain ja tekee niistä hyvinvointialueen laajuiseen koosteen. Koosteesta saadaan tietoa myös kuntatasolla.
  - o Asiakaskokemusjaosto vastaa rakenteellisen sosiaalityön koontiraporttien käsittelystä.
  - o Käsittelysykli synkronoidaan hyte-työn vuosikellon kanssa (ks. LIITE 3), koska sosiaalisesta raportoinnista saatua tietoa hyödynnetään sekä hyvinvointialueen että kuntien hyvinvointikertomuksissa ja -suunnitelmissa. Kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto, hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman hyväksyy aluevaltuusto.

Sosiaalisen raportoinnin prosessi on kuvattu liitteessä 4.

Työntekijöiden informointi ja kouluttaminen

Perehdytyksellä ja kouluttamalla vahvistetaan rakenteellisen sosiaalityön tekemistä ja edistetään sosiaalisen raportoinnin yhdenmukaisuutta ja vertailtavuutta. Tiedon hyvinvointialueella tehtävästä rakenteellisesta sosiaalityöstä tulee kuulua sosiaalihuollon henkilöstön perehdytykseen organisaation kaikilla tasoilla. Henkilöstökyselyn vastausten perusteella (LIITE 1) tiedottamisen tulee olla toistuvaa ja tapahtua tiimeissä tai työyksiköissä. Tiedon sosiaalisesta raportoinnista pitää löytyä helposti. Perehdytystä syventävät hyvinvointialueen järjestämät rakenteellisen sosiaalityön koulutukset.

Rakenteellisen sosiaalityön alueellinen työryhmä esittää, että rakenteellisen sosiaalityön kehittämisen tueksi työyksiköihin nimetään rakenteellisen sosiaalityön vastuuhenkilöt, joiden tehtävä on edistää rakenteellisen sosiaalityön tekemistä samaan tapaan kuin kirjaamisasiantuntijat

toimivat kirjaamisen tukena. Rakenteellisen sosiaalityön vastuuhenkilöistä kootaan verkosto, joka tarjoaa vertaistukea ja vertaisoppimisen mahdollisuuden.

Liitteenä työntekijöiden informointikirje (LIITE 5), esihenkilöiden informointikirje (LIITE 6) sekä henkilöstöinfojen diat (LIITE 7).

Resurssit

Hyvinvointialueella tulee varmistaa riittävät resurssit rakenteellisen sosiaalityön tekemiseen ja kehittämiseen. Rakenteellisen sosiaalityön tekemisessä ja kehittämisessä tarvittavat resurssit muodostuvat

- henkilöresursseista
  - o rakenteellisen sosiaalityön vastuuhenkilö, joka huolehtii rakenteellisen sosiaalityön vakiinnuttamisesta osaksi hyvinvointialueen rakenteita ja toimintatapoja ja prosessin eteenpäin menemisestä; työyksiköiden vastuuhenkilöiden verkoston koordinointi ja tukeminen,
  - o työyksiköihin nimettävät vastuuhenkilöt: resursoitava työaika tehtävän hoitamiseen oman työkuvan sisällä,
  - o osa jokaisen sosiaalihuollon ammattihenkilön työtä: resursoitava työaika rakenteellisen sosiaalityön ja siihen liittyvien tehtävien tai vastuiden hoitamiseen oman työkuvan sisällä kaikilla tasoilla (ilmiöiden tunnistaminen ja nimeäminen, ratkaisuehdotusten tuottaminen, raportointi, raporttien käsittely, työryhmätyöskentelyyn osallistuminen, perehdyttäminen, kouluttaminen jne. oman roolin mukaisesti),
- koulutuksista,
- sosiaalisen raportoinnin lomakkeesta (Wprossa henkilöstömäärän mukaan),
- tiedon julkaisusta ja näkyväksi tekemisestä.

Yhteenveto kehittämistoimista

1. Luodaan selkeät rakenteellisen sosiaalityön rakenteet ja prosessit.
2. Otetaan käyttöön yhtenäiset menetelmät.
3. Vahvistetaan tehtävän edellyttämä henkilöresurssi.
4. Kehitetään systemaattisesti rakenteellisen sosiaalityön osaamista ja käytäntöjä sekä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.
5. Hyödynnetään rakenteellisen sosiaalityön tuottamaa tietoa kiinteänä osana hyvinvointialueen tietorakenteita ja tiedolla johtamista.
6. Otetaan yhtenäinen sosiaalisen raportoinnin lomake käyttöön systemaattisesti koko hyvinvointialueella esitetyn mallin mukaisesti.
7. Nimetään rakenteellisen sosiaalityön työryhmä.

8. Sisällytetään rakenteellinen sosiaalityö sosiaalihuollon henkilöstön perehdytykseen kaikilla organisaatiotasolla.
9. Syvennetään rakenteellisen sosiaalityön osaamista koulutuksilla.
10. Nimetään työyksiköihin rakenteellisen sosiaalityön vastuhenkilöt ja kootaan heistä verkosto vertaistuen ja vertaisoppimisen mahdollistamiseksi.
11. Varmistetaan riittävät resurssit rakenteellisen sosiaalityön tekemiseen ja kehittämiseen hyvinvointialueella.

Työryhmän toimintaan osallistuneet

Antikainen Mari, vastuuvalmisteliija, Pohjois-Savon hyvinvointialue
Harjula Hanna-Kaisa, sosiaaliohjaaja, Keitele
Hartikainen Heidi, hanketyöntekijä, Tulsote-hanke, Varkaus (työryhmän vetäjä)
Heusala Outi, aikuissosiaalityön esihenkilö, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä
Laaksonen Margit, johtaja sosiaalityöntekijä, Suonenjoki
Luostarinen Satu, sosiaalityöntekijä, Leppävirta
Muhonen Hanna-Liisa, sosiaalityöntekijä, Kuopio
Paahto Marena, perusturvajohtaja, Leppävirta
Roitto Olga, sosiaalityöntekijä, Kuopio
Rytkönen Sade, hyvinvointikoordinaattori, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Savinainen Tuija, vastaava sosiaalityöntekijä, Vesanto
Söderlund Terja, johtava sosiaalityöntekijä, Pielavesi
Tchaplinski Sanna, kehittäjä-sosiaalityöntekijä, Tulsote-hanke, Varkaus
Tervo Hanna, suunnittelija, projektikoordinaattori, SOSRAKE-osaamisverkosto-hanke, ISO
Tilles-Tirkkonen Tanja, hyvinvointikoordinaattori, Kuopio
Väisälä Iiro, projektipäällikkö, SOSRAKE-osaamisverkosto-hanke, ISO
Väisänen Tiina, sosiaalityöntekijä, Tervo

Lähteet

Liukko, Eeva, Muurinen, Heidi ja Karjalainen, Pekka 2022. Rakenteellisen sosiaalityön nykytila ja tulevan kehityksen suuntaviivoja. Kuntakyselyn tuloksia. Työpäperi 16/2022. THL.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-857-6>

Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosääntö (voimaan 1.11.2022).

https://www.pshva.fi/media/hva_hallintosaanto_avalt19092022.pdf

Sosiaalihuoltolaki (30.12.2014/1301). <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L2P7>

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisuaika tuntematon. Rakenteellinen sosiaalityö.

<https://stm.fi/rakenteellinen-sosiaalityo>

Liiteluettelo

LIITE 1. HENKILÖSTÖKYSÉLYN TULOKSET.

LIITE 2. SOSIAALISEN RAPORTOINNIN LOMAKKEEN TIETOSISÄLLÖT.

LIITE 3. RAKENTEELLISEN SOSIAALITYÖN JA HYTE-TYÖN VUOSIKELLÖT.

LIITE 4. SOSIAALISEN RAPORTOINNIN PROSESSI.

LIITE 5. TYÖNTEKIJÖIDEN INFORMOINTIKIRJE.

LIITE 6. ESIHENKILÖIDEN INFORMOINTIKIRJE.

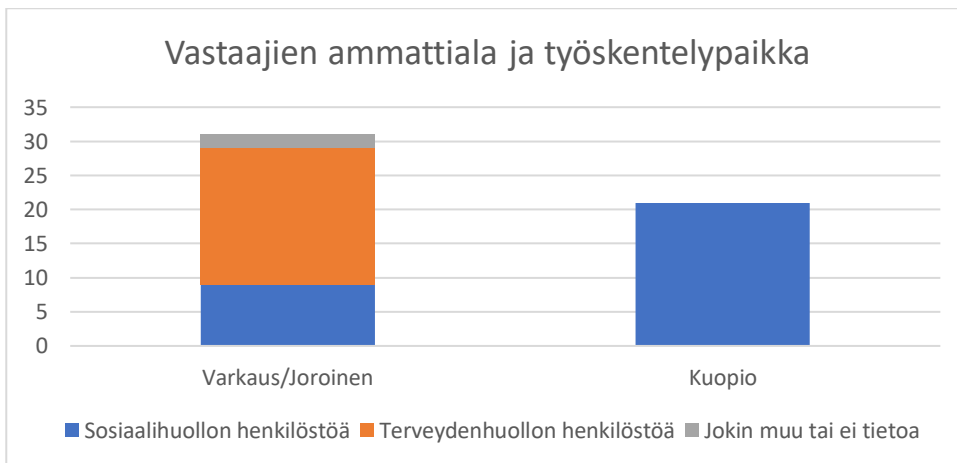
LIITE 7. HENKILÖSTÖINFOJEN DIAT.

LIITE 1. HENKILÖSTÖKYSELYN TULOKSET.

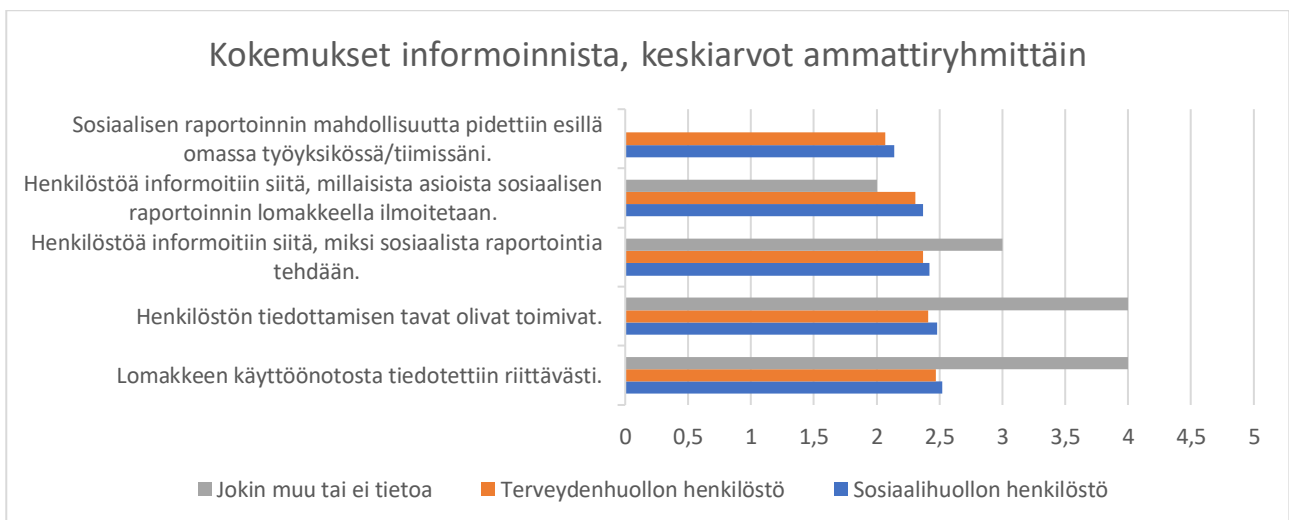
Sosiaalisen raportoinnin lomaketta koskevaa palautetta kerättiin Varkauden ja Joroisten sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöltä sekä Kuopion kaupungin aikuissosiaalityön sekä perhepalveluiden ja lastensuojelun avohuollon henkilöstöltä syys-lokakuussa 2022. Kysely tehtiin Surveypalilla ja se lähetettiin linkkinä vastaajien työsähköpostiin. Kyselyssä esitettiin taustatietojen ja avointen kysymysten lisäksi väitteitä, joita vastaajaa pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5 (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä). Lisäksi vastausvaihtoehtona oli En osaa sanoa.

Vastauksia saatiin 53, joista 59 % oli Varkaudesta/Joroisista ja 41 % Kuopiosta. Noin 88 % vastaajista oli työntekijöitä, 8 % esihenkilöitä ja muita vastaajia alle 4 %.

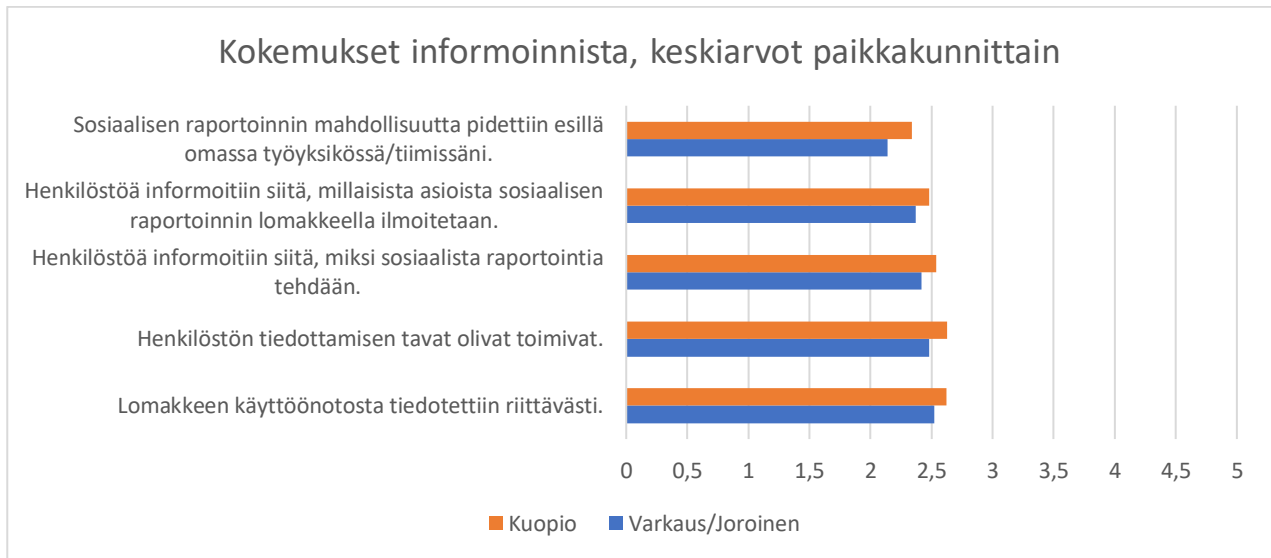
Kuva 1. Vastaajien ammattiala ja työskentelypaikka.

Varkaudessa/Joroisissa lomake oli myös terveydenhuollon henkilöstön käytössä. Kaikista vastaajista 59 % työskenteli sosiaalihuollossa ja 41 % terveydenhuollossa. Varkauden/Joroisten osalta korostui terveydenhuollossa työskentelevien vastaukset, joita oli kaksi kolmasosaa alueelta saaduista vastauksista. Terveydenhuollossa työskentelevien vastausten keskiarvot olivat kaikissa kysymyksissä hiukan matalammat kuin sosiaalihuollon vastaajien keskiarvot.

Kuva 2. Henkilöstön kokemukset informoinnista, keskiarvot ammattiryhmittäin.

Henkilöstön kokemukset sosiaalisen raportoinnin lomakkeen käyttöönotosta olivat kaiken kaikkiaan hiukan myönteisemmät Kuopiossa kuin Varkaudessa/Joroisissa.

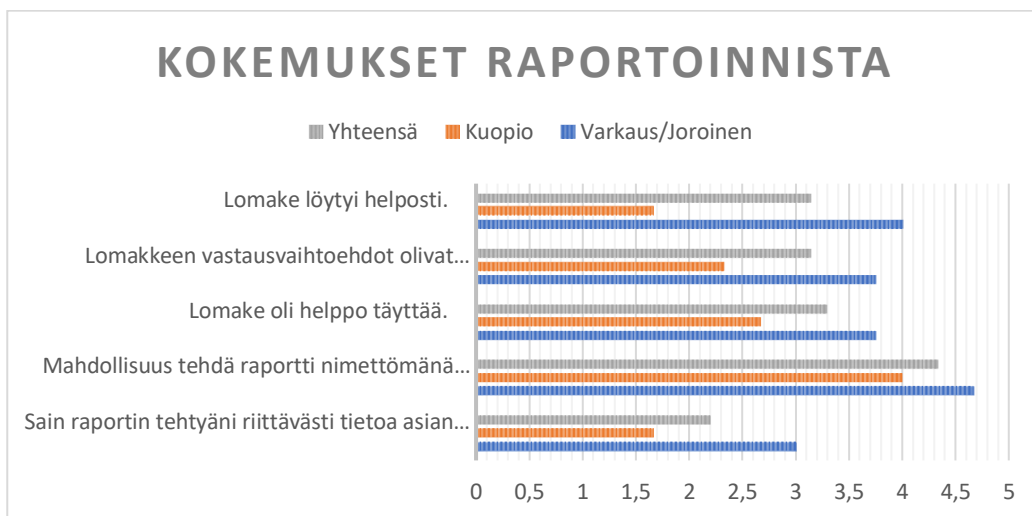

Kuva 3. Henkilöstön kokemukset informoinnista, keskiarvot paikkakunnittain.

Kokemukset lomakkeesta ja raportoinnista

Vastaajista vain 13 % eli 7 henkilöä oli käyttänyt sosiaalisen raportoinnin lomaketta yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa. Kaikki lomaketta käyttäneet olivat sosiaalihuollon henkilöstöä. 4 heistä oli Varkaudesta/Joroisista ja 3 Kuopiosta.

Kokemukset Varkaudessa ja Joroisissa käytetystä Wpro-lomakkeesta olivat jonkin verran myönteisempiä kuin Kuopion SurveysPal-lomakkeella toteutetusta lomakkeesta. Varkaudessa/Joroisissa lomakkeen koettiin löytyneen keskimäärin helpommin, vastausvaihtoehtojen olleen ymmärrettäviä ja lomakkeen helppo täyttää. Varkaudessa/Joroisissa vastaaja koki useammin saaneensa riittävästi tietoa asian etenemisestä. Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki olivat vähintään jokseenkin samaa mieltä siitä, että mahdollisuus tehdä raportti nimettömänä madalsi kynnystä sen tekemiseen.

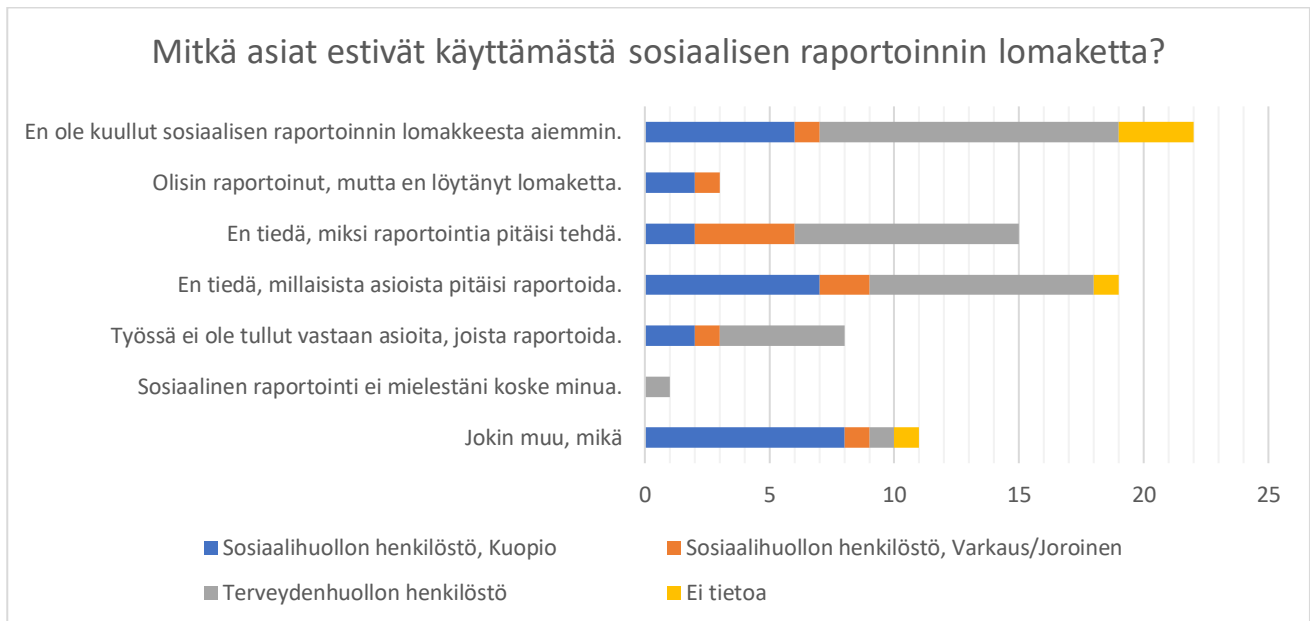

Kuva 4. Kokemukset raportoinnista, keskiarvot paikkakunnittain.

46 vastaajaa eli 87 % vastaajista ei ollut käyttänyt sosiaalisen raportoinnin lomaketta. Yleisimmät syyt sille, ettei lomaketta ollut käytetty, oli vastaaja

1. ei ollut kuullut sosiaalisen raportoinnin lomakkeesta aiemmin (22 vastaajaa),
2. ei tiennyt, millaisista asioista pitäisi raportoida (19 vastaajaa) tai
3. ei tiennyt, miksi raportointia pitäisi tehdä (15 vastaajaa).

Muiksi syiksi lomakkeen käyttämättä jättämiselle mainittiin muun muassa, että omassa työssä ei ole sille tarvetta, henkilö ei ehkä ole tunnistanut tilanteita, joissa sitä voi käyttää, lomakkeen olemassaolo on unohtunut tai sen täyttämiseksi ei ole muun työn keskellä aikaa.

Kuva 5. Mitkä asiat estivät käyttämästä sosiaalisen raportoinnin lomaketta?

LIITE 2. SOSIAALISEN RAPORTOINNIN LOMAKKEEN TIETOSISÄLLÖT.

Pakolliset kentät on merkitty tähdellä (*)

Yksikkö

Lomakkeen täyttäjän yksikkö (*)

- **Toimiala**

- o Työyksikkö (esim. Joroisten sosiaalityö/ Työikäiset ja vammaispalvelu/
Päihdekliniikka)

Lomakkeen täyttäjän ammattiryhmä (sosiaalihuollon vai terveydenhuollon ammattihenkilö)

Raportoitavan ilmiön luonne (*) (positiivinen, negatiivinen vai muu tärkeäksi katsottu ilmiö)

Raportoitava ilmiö

Valitse alasvetovalikosta:

- Oman palvelut
- Muiden viranomaisten palvelut
- Verkostoyhteistyö
- Omat resurssit
- Muiden viranomaisten resurssit
- Sisäiset prosessit
- Eri toimialojen yhteiset prosessit
- Asiakastyö
- Asiakkaiden tuottamat tarpeet
- Sosiaaliset ongelmat

Raportoitavan ilmiön kuvaus (*)

Raportoitavan ilmiön kuvaus (tekstikenttä, kuvaile omin sanoin)

Mihin toimenpiteisiin mielestäsi pitäisi ryhtyä? (tekstikenttä, kuvaile omin sanoin)

- Jos kyseessä positiivinen ilmiö: Miten ilmiötä voi laajentaa

Oletko käytettävissä ratkaisun tuottamiseksi ongelmaan? Kyllä/Ei

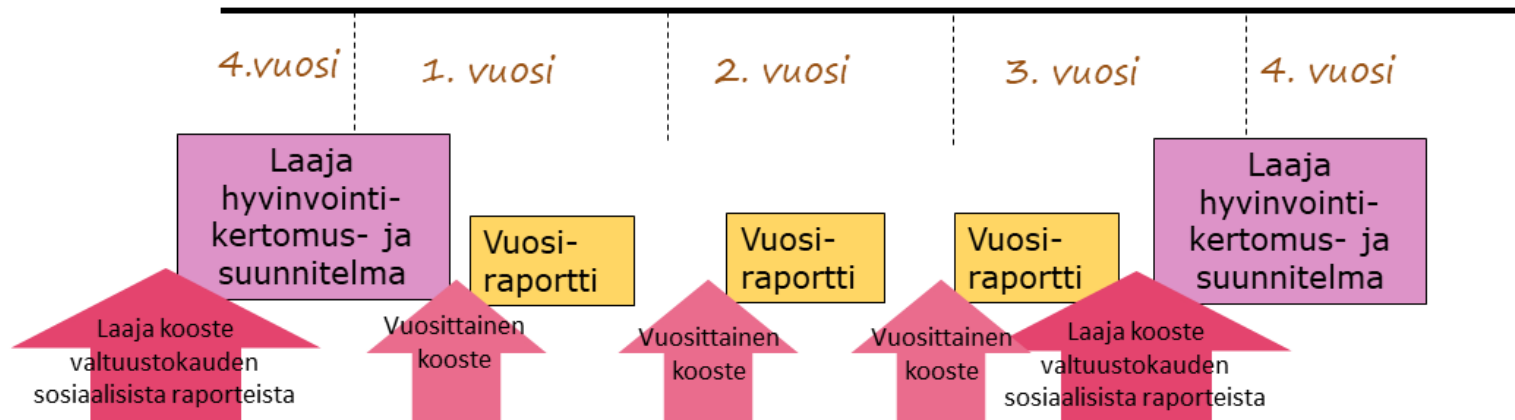
Lomakkeen täyttäjän nimi (tekstikenttä; huom! ei pakollinen).

Kun tallennat lomakkeen, kiitos- ja infotekstin lisäksi Tee uusi ilmoitus -nappi.

LIITE 3. RAKENTEELLISEN SOSIAALITYÖN JA HYTE-TYÖN VUOSIKELLOT.

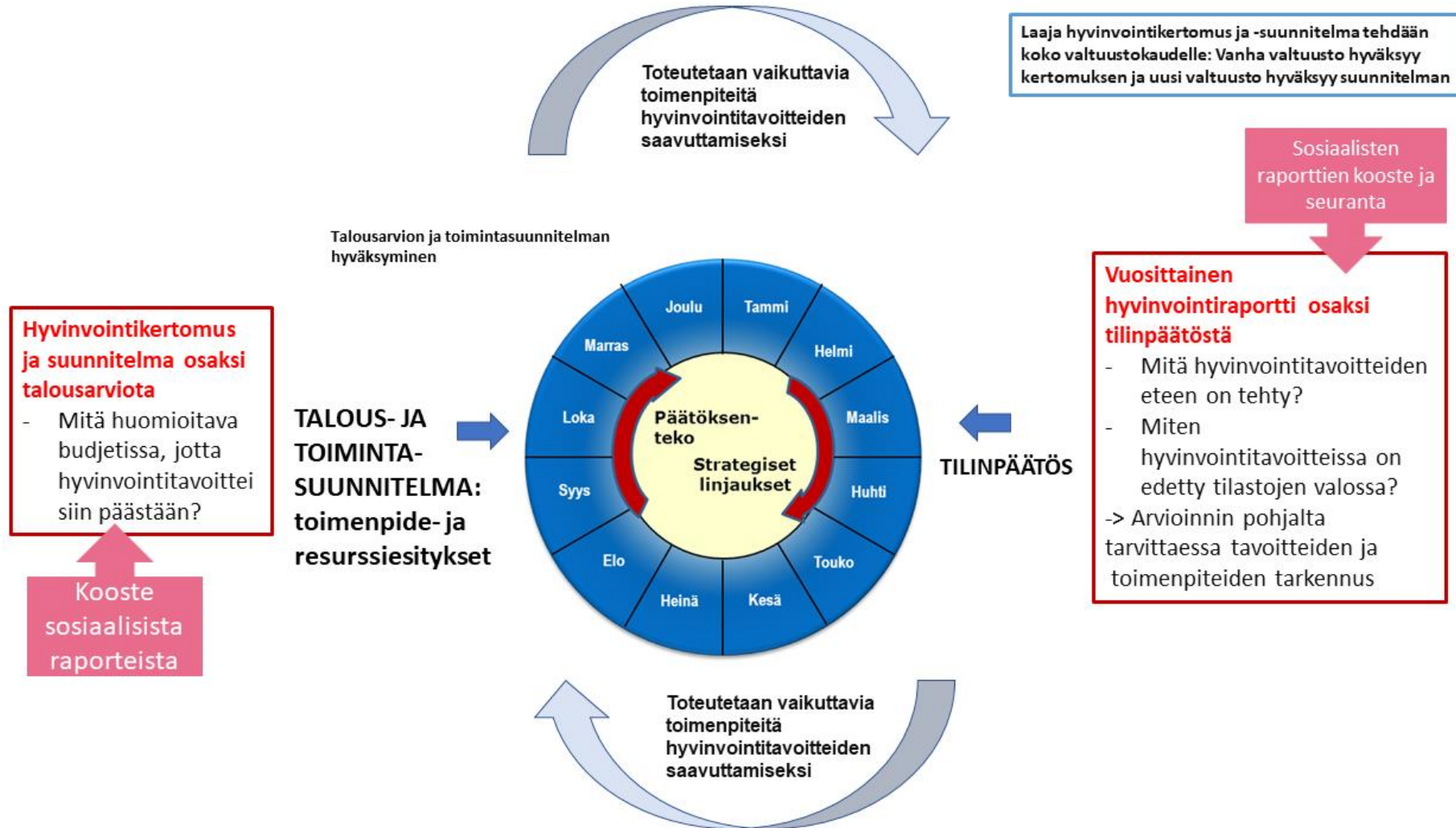
Kerran valtuustokaudessa tehdään laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma = hyvinvointikertomus; hyvinvoinnin nykytilan kuvaus ja edellisen valtuustokauden ajalta mitä tehty hyten painopisteiden ja tavoitteiden eteen (vanha valtuusto hyväksyy) ja hyvinvointisuunnitelma; suunnitelma hyvinvointivajeiden korjaamiseksi seuraavalle valtuustokaudelle (=tavoitteet, toimenpiteet, mittarit, vastuut) jonka hyväksyy uusi valtuusto

VALTUUSTOKAUSITTAIN TOISTUVA SYKLI

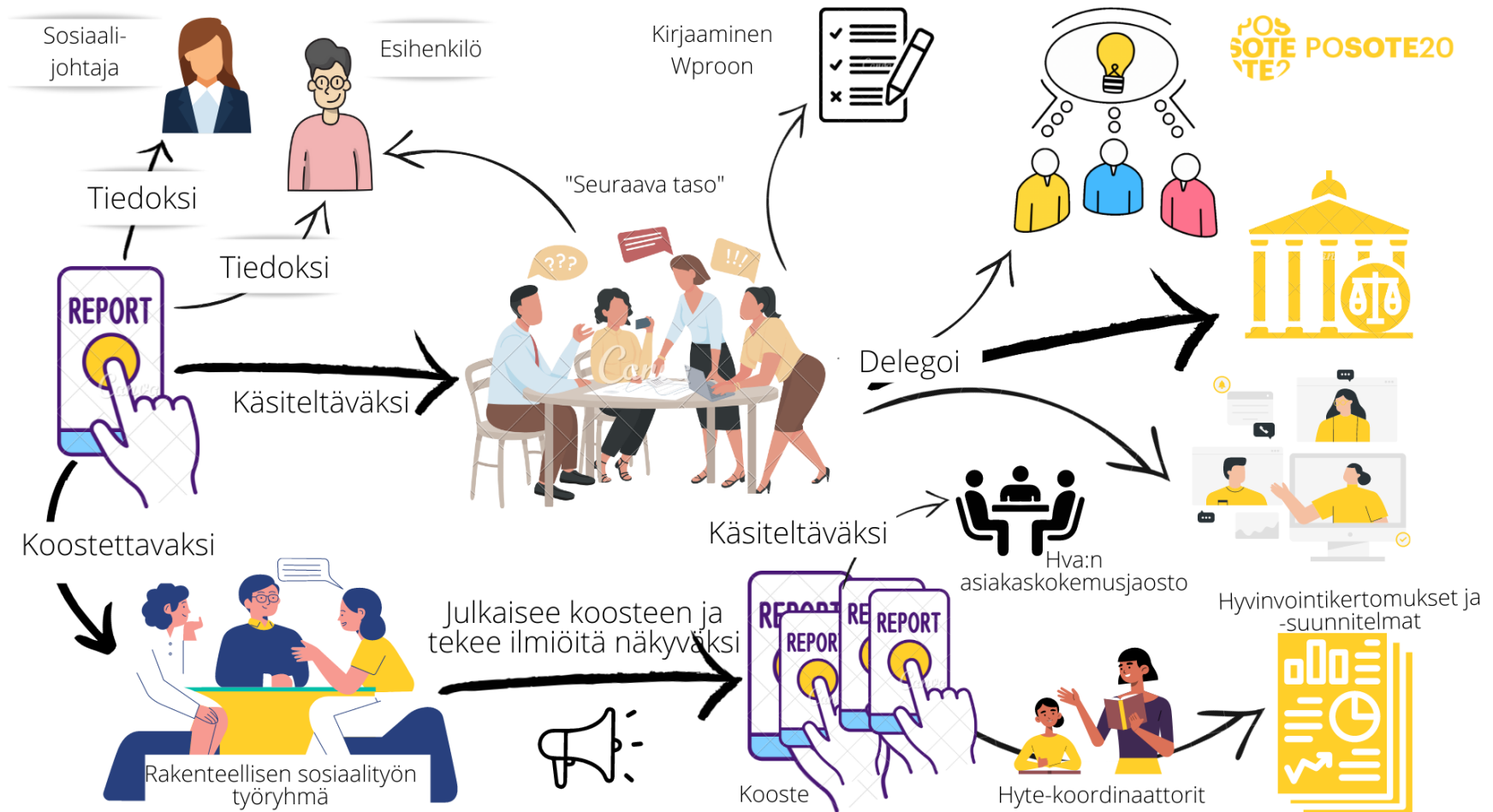

Kerran vuodessa tehdään vuosiraportti (-> tilinpäätökseen) = miten hyvinvointitavoitteissa on edetty tilastojen valossa, mitä on tehty hyvinvointitavoitteiden edistämiseksi. Tarvittaessa tarkennetaan hyvinvointitavoitteita ja toimenpiteitä

sade.rytkonen(at)kuh.fi

LIITE 4. SOSIAALISEN RAPORTOINNIN PROSESSI

LIITE 5. TYÖNTEKIJÖIDEN INFORMOINTIKIRJE.

Mallin mukaista kirjettä on käytetty pienillä muutoksilla Varkauden sosiaalisen raportoinnin lomakkeen pilotissa. Infokirje on mukailtu Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen mallista.

Sosiaalisen raportoinnin lomake

Raportointiohje sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille

Varkauden kaupunki on ottanut käyttöön sosiaalisen raportoinnin työkalun. Sosiaalinen raportointi on sosiaalihuoltolain (7 §) mukaista rakenteellista sosiaalityötä. Sosiaalisen raportoinnin tarkoitus on tuottaa ja kerätä tietoa sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävien kuntalaisten tilanteista ja erilaisista sosiaalisista ilmiöistä. Tietoa käytetään palvelujen kehittämisessä ja päätöksenteon tukena.

Mistä ja miten raportoin?

Käytä sosiaalisen raportoinnin lomaketta, jos

- jokin asia tai ilmiö asiakastyössä on kiinnittänyt huomiotasi viime aikoina ja toivoisit asiaan muutosta,
- jokin asia tai tilanne on sujunut niin hyvin, että haluaisit jakaa siitä tietoa muillekin,
- olet havainnut toistuvia ilmiöitä tai jonkinlaisia heikkoja signaaleja muutoksista, joihin toivoisit kiinnitettävän huomiota.

Voit raportoida huomiosi koska vain [WPro-sovelluksessa](#) (pääset Wprohon myös Intrasta oikeasta sivuvalikosta). Sosiaalisen raportoinnin lomake (SoRa) löytyy sosiaali- ja terveystoimen lomakkeiden kohdalta. Raportin voi halutessaan lähettää nimettömänä. Työyksikkö tai -tiimi voi myös tehdä raportin yhdessä.

Sosiaalisen raportoinnin avulla on tarkoitus saada esiin asiakastyössä kertyvää tietoa sosiaalisista epäkohdista. Raportoivat ilmiöt voivat koskea esimerkiksi palveluiden puutetta jollekin asiakasryhmälle, hyvin tai huonosti toimivia yhteistyöprosesseja, asiakastyössä näkyvää resurssien puutetta tai palvelua, jota on onnistuttu kehittämään asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Kerro raportoidessasi myös, kuinka merkittävästä ilmiöstä on mielestäsi kyse.

Muista myös muut ilmoitusmahdollisuudet ja -velvoitteet! Potilas-/asiakasturvallisuusilmoitukset, työturvallisuusilmoitukset, tietosuoja-/tietoturvailmoitukset sekä sisäilma-/toimintaympäristöilmoitukset tehdään erillisillä lomakkeilla.

Esimerkkejä raportoitavista asioista

Sosiaalisen raportoinnin lomakkeen pilotoinneissa muualla Suomessa raportoidut asiat ovat liittyneet esim.

- asutuspulaan ja vuokrien kalleuteen
- halpojen vuokra-asuntojen lieveilmiöihin (halvan asumisen vuoksi kuntaan tai alueelle muuttaa paljon palveluja tarvitsevia henkilöitä)
- ensisuojiin puutteeseen alueella
- päihteettömien asuntopalveluiden puutteeseen
- mielenterveys- ja päihdepalveluiden riittämättömyyteen ja ruuhkautumiseen samalla, kun asiakkaat ovat entistä huonovointisempia
- sosiaalitoimen ja terveyshuollon välisen yhteistyön riittämättömyyteen ja haastavuuteen

- koronan myötä lisääntyneeseen velkaantumiseen sekä päihde- ja mielenterveysongelmien lisääntymiseen
- uusien palvelutarpeen arviointien tekemiseen puhelimitse, mikä on herättänyt huolta niiden laadusta ja paikkansapitävyydestä.

Mitä tekemälleni raportille tapahtuu?

Kun lähetät sosiaalisen raportoinnin lomakkeen, se menee sote-johtoryhmälle¹ sekä tiedoksi työyksikkösi esihenkilölle, Wpron pääkäyttäjälle sekä kokeiluvaiheessa (2022) hanketyöntekijälle. Sote-johtoryhmä käsittelee raportit kerran kuukaudessa ja antaa siitä palautteen raportoijalle, mikäli raportoija on ilmoittanut nimensä lomakkeella. Raporttia käsitellään johtoryhmän päätöksen mukaisesti yhteydessä, jossa asiaa voidaan viedä parhaiten eteenpäin: asiasta riippuen esimerkiksi työyksikössä, josta raportti on tehty, tiimeissä tai eri toimialojen työryhmissä. Raportteja käsitellään nimettömänä.

Hanketyöntekijä tekee yhteenvedon 1.11.2022 mennessä saapuneista raporteista. Yhteenvedo toimitetaan tiedoksi laajennettuun johtoryhmään ja tarvittaessa muille hallinnonaloille. Jatkossa yhteenvedo tehdään kahdesti vuodessa. Yhteenvedo julkaistaan muun muassa kaupungin verkkosivuilla.

Tieto toimitetaan aina myös hyvinvointikoordinaattorille. Tavoitteena on, että tuotettua tietoa hyödynnetään **kuntien** ja alueellisessa hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa, muissa kunnan ja alueen strategioissa sekä sosiaalipalvelujen kehittämisessä, yleisessä edunvalvonnassa ja viestinnässä.

Oman raportin seuranta

Voit seurata asian etenemisestä Wpron Oman ilmoituksen seuranta -painikkeen kautta. Painike on samalla sivulla, josta pääset täyttämään sosiaalisen raportoinnin lomakkeen. Oman ilmoituksen seurantaan tarvitset lähettämäsi raportin numeron, joten ota se talteen, kun olet lähettänyt lomakkeen.

Lisätietoja

Heidi Hartikainen, hanketyöntekijä, heidi.hartikainen@varkaus.fi, puh. 041 730 7739

Marjo Rautio, Wpron pääkäyttäjä, marjo.rautio@varkaus.fi, puh. 040 722 6719

¹Sote-johtoryhmä:

Sosiaali- ja terveysjohtaja

Terveyspalvelujen palvelualuepäällikkö

Hoito- ja hoivapalvelujen palvelualuepäällikkö

Perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelualuepäällikkö

Taloussuunnittelija

Johtava ylilääkäri

Johtoryhmän sihteeri

Pääluottamusmies

Työsuojeluvaltuutettu

LIITE 6. ESIHENKILÖIDEN INFORMOINTIKIRJE.

Mallin mukaista kirjettä on käytetty pienillä muutoksilla Varkauden sosiaalisen raportoinnin lomakkeen pilotissa. Infokirje on mukailtu Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen mallista.

Sosiaalisen raportoinnin lomake

Tiedote esihenkilöille

Varkauden kaupunki on ottanut käyttöön sosiaalisen raportoinnin työkalun. Sosiaalinen raportointi on sosiaalihuoltolain (7 §) mukaista rakenteellista sosiaalityötä. Sosiaalisen raportoinnin lomakkeella on tarkoitus tuottaa ja kerätä laadullista, asiakastyöstä nousevaa tietoa sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävien kuntalaisten tilanteista ja erilaisista sosiaalisista ilmiöistä. Sosiaalisen raportoinnin avulla voidaan osoittaa sosiaalisia epäkohtia ja kehittää sosiaali- ja hyvinvointipalveluja.

Sosiaalisen raportoinnin lomake on [Wpro-ohjelmassa](#) (Intrassa oikeassa sivuvalikossa) sosiaali- ja terveystoimen lomakkeiden alla. Sosiaalisen raportoinnin lomake on tarkoitettu koko sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön käyttöön.

Lomakkeiden käsittely

Lomakkeessa on pakollisena tietona raportin täyttäjän yksikkö. Johtoryhmä käsittelee saapuneet lomakkeet kerran kuukaudessa ja päättää, kuinka raportoituja asioita viedään eteenpäin. Lomakkeet tulevat tiedoksi myös esihenkilöille.

Ohje raportointiin

Ohje raportin tekemiseen ([linkki](#)) löytyy jatkossa Varkauden kaupungin yleisestä Teamsistä sekä Intrasta. Tieto sosiaalisesta raportoinnista kannattaa lisätä myös yksikköjen tai tiimien omiin perehdytysmateriaaleihin, missä sellaisia on.

Esimerkkejä raportoitavista asioista

Sosiaalisen raportoinnin lomakkeen pilotoinneissa muualla Suomessa raportoidut asiat ovat liittyneet esim.

- asuntopulaan ja vuokrien kalleuteen
- halpojen vuokra-asuntojen lieveilmiöihin (halvan asumisen vuoksi kuntaan tai alueelle muuttaa paljon palveluja tarvitsevia henkilöitä)
- ensisuojien puutteeseen alueella
- päihitteettömien asuntopalveluiden puutteeseen
- mielenterveys- ja päihdepalveluiden riittämättömyyteen ja ruuhkautumiseen samalla, kun asiakkaat ovat entistä huonovointisempia
- sosiaalitoimen ja terveyshuollon välisen yhteistyön riittämättömyyteen ja haastavuuteen
- koronan myötä lisääntyneeseen velkaantumiseen sekä päihde- ja mielenterveysongelmien lisääntymiseen
- uusien palvelutarpeen arviointien tekemiseen puhelimitse, mikä on herättänyt huolta niiden laadusta ja paikkansapitävyydestä.

Muuta huomioitavaa

Sosiaalisen raportoinnin piloteissa on nostettu haasteina esiin muun muassa

- uskallus tuoda asioita esille,

- organisaatioiden mahdolliset kipukysymykset ja yritys ”kieltää” lausumasta joitakin asioita tai täysin vastakkainen näkemys toiminnasta,
- työajan riittävyys,
- viestintäosaaminen,
- tiedon hyödyntämiseen liittyviä asioita (tiedon analysointi, näyttöön perustuvan tiedon tuottaminen, tiedon saaminen ja käsittely).

Henkilöstön kokemusten perusteella on tärkeää, että raportojaa tiedotetaan siitä, kuinka asia etenee. Tiedottaminen tapahtuu kirjaamalla asian käsittely Wproon sekä tiedottamalla suoraan raportojaa, mikäli hän on tehnyt ilmoituksen nimellään. Oman nimen ilmoittaminen on raportojalle vapaaehtoista.

Lisätietoja

Heidi Hartikainen, hanketyöntekijä, heidi.hartikainen@varkaus.fi, puh. 041 730 7739
Marjo Rautio, marjo.rautio@varkaus.fi, puh. 040 722 6719

Lähteet

Kainuun soten sosiaalinen raportointi 1.1.-30.6.2021.

https://sote.kainuu.fi/sites/sote.kainuu.fi/files/documents/library/2021-09/Sosiaalinen%20raportointi%201-6_2021.pdf (Viitattu 23.5.2022.)

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisuaika tuntematon. Rakenteellinen sosiaalityö.

<https://stm.fi/rakenteellinen-sosiaalityo> (Viitattu 23.5.2022.)

Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö. THL:n raportti 1/2022.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143940/RAP2022_001_WEB_final.pdf?sequence=7&isAllowed=y (Viitattu 23.5.2022.)

LIITE 7. HENKILÖSTÖINFON DIAT.

Diat erillisenä liitteenä.